

ตอนที่ 5 ปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของประเทศที่พัฒนาแล้วและกำลังพัฒนา

ก. ปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของประเทศที่พัฒนาแล้ว

1. ปัญหาและความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศพัฒนาในกลุ่มโลกเสรี

กลุ่มประเทศพวกนี้มักมีลักษณะเศรษฐกิจอยู่ในขั้นที่พัฒนาแล้ว โดยเฉพาะผู้นำทางฝ่ายโลกเสรี ได้แก่ สหรัฐอเมริกา ยุโรปตะวันตก ออสเตรีย นิวซีแลนด์ รวมทั้งประเทศที่เอียงมาทางโลกเสรี โดยมีระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยและระบบเศรษฐกิจแบบเสรีและมีสนธิสัญญาเกี่ยวพันกันมากขึ้นในด้านเศรษฐกิจ

ประเทศสหรัฐอเมริกาถือว่าเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการเป็นผู้นำทางเศรษฐกิจของโลกโดยมีบทบาทสำคัญในการค้าระหว่างประเทศมาตั้งแต่สมัยที่มีอาณานิคม สินค้าออกในสมัยแรกมีลักษณะหนักไปในทางเกษตรกรรม ข้าวสาลี ขนสัตว์ ผลิตภัณฑ์จากฟาร์ม พวกนม เนย ในสมัยหลังมีลักษณะหนักไปในทางอุตสาหกรรม และการทำการค้ากับประเทศแถบเอเชียมากขึ้น

กลุ่มประเทศที่พัฒนานี้มีรายได้ประชาชาติ และรายได้ต่อบุคคลสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งสหรัฐอเมริกา ซึ่งเป็นผู้นำของฝ่ายโลกเสรีในทางเศรษฐกิจทุกด้าน ผลผลิตประชาชาติต่อปีมีมูลค่าสูงกว่าทุกประเทศในบรรดาประเทศที่พัฒนาแล้ว

ประเทศสำคัญในกลุ่มพัฒนาแล้วของโลกเสรี

ประเทศสหรัฐอเมริกา สหรัฐอเมริกาเป็นประเทศที่เริ่มขึ้นในสมัยหลังยุโรป แต่พัฒนาอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะด้านเทคโนโลยี ขั้วระยะเวลาเพียง 150 ปี จากดินแดนที่มีฐานะเป็นเมืองขึ้นของอังกฤษจนเป็นเอกราช ได้บุกเบิกดินแดนที่เต็มไปด้วยทรัพยากรทั้งป่าไม้ พืชพรรณธรรมชาติและแร่ธาตุในปัจจุบันสหรัฐอเมริกามีผลผลิตเหลือใช้พอที่จะส่งไปช่วยประเทศอื่นที่ยากจน โดยส่งข้าวสาลีและธัญญาหารอื่น ๆ อีกด้วย ส่วนด้านสินค้าอุตสาหกรรมก็ผลิตได้เป็นจำนวนมาก ทำให้สหรัฐอเมริกาเป็นผู้นำในการส่งสินค้าออกและสินค้าเข้าเป็นอันดับหนึ่งของโลก อำนาจในทางเศรษฐกิจจึงตกเป็นของสหรัฐอเมริกา

ประเทศแคนาดา เป็นประเทศที่มีฐานะมั่นคงมีทรัพยากรที่บุกเบิกได้มาก เช่น แร่ธาตุ ป่าไม้ และยังมีพื้นที่กว้างใหญ่มีประชากรอยู่น้อย สามารถรับประชากรที่ลี้ภัยจากที่อื่น ๆ เข้าไปตั้งถิ่นฐานในประเทศที่อุดมสมบูรณ์ได้ อุตสาหกรรมก็ผลิตเพิ่มขึ้นเพราะอุดมไปด้วยแร่ที่เป็นรากฐานสำคัญทางเศรษฐกิจ เป็นแหล่งวัฒนธรรมของกลุ่มแองโกล-อเมริกา

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐเยอรมัน เป็นประเทศที่ได้รับความเสียหายจากสงครามแต่ก็ฟื้นฟูอย่างรวดเร็วโดยการช่วยเหลือของแผนการมาร์แชล จนกลายเป็นประเทศที่มั่นคงและมีรายได้ประชาชาติสูงสุด การผลิตเหล็กกล้าและพลังงาน รวมทั้งรายได้จากอุตสาหกรรมการค้าได้เพิ่มมากขึ้น

ประเทศฝรั่งเศส เป็นผู้นำสำคัญของประเทศในกลุ่มตลาดร่วม ฝรั่งเศสได้สูญเสียรายได้จากดินแดนอินโดจีนและแอลจีเรีย แต่ก็สามารถฟื้นฟูเศรษฐกิจทั่วไปได้ภายใต้แผนการมอนเน็ต (Monnet Plan) ในระยะหลังมีการอุตสาหกรรมและการค้าอาวรุชยุโรปปรกณ่มากขึ้น จนมีฐานะสูงอย่างมาก

ประเทศเบลเยียม เนเธอร์แลนด์ และลักเซมเบิร์ก สามประเทศนี้ร่วมมือกันทางเศรษฐกิจกันอย่างใกล้ชิด ที่เรียกว่า กลุ่มเบนลักซ์ตั้งแต่ปี พ.ศ. 2487 ก่อนที่จะมาร่วมกับองค์การตลาดร่วม เมื่อรวมกันแล้วมีประชากรและเนื้อที่ไม่มากนัก แต่ให้ผลทางเศรษฐกิจอย่างมากจนทำให้ทั้งเบลเยียมและเนเธอร์แลนด์ต่างก็มีฐานะทางเศรษฐกิจดี ผลิตผลต่อบุคคลและการพัฒนาอุตสาหกรรมต่อบุคคลก็สูง เนเธอร์แลนด์มีความก้าวหน้าทางอุตสาหกรรมต่อเรือ ส่วนเบลเยียมและลักเซมเบิร์กมีความก้าวหน้าในการผลิตเหล็กกล้าและถ่านหิน

ประเทศอิตาลี เดิมมีฐานะไม่ทัดเทียมกลุ่มประเทศยุโรปตะวันตก เพราะขาดวัตถุดิบเชื้อเพลิงและเหล็กที่จะส่งเสริมการอุตสาหกรรม แต่เมื่อได้เข้าร่วมองค์การตลาดร่วมยุโรปทำให้อิตาลีได้รับความช่วยเหลือจนมีความก้าวหน้าในทางเทคโนโลยี และสามารถผลิตสินค้าด้านเกษตรกรรมและอุตสาหกรรม จนทำให้รายได้ผลิตภัณฑ์ประชาชาติและส่วนบุคคลเพิ่มขึ้น

ประเทศสาธารณรัฐเฮลเลนิกและตุรกี ทั้งสองประเทศเป็นประเทศพัฒนาน้อยกว่าประเทศในกลุ่มเดียวกัน แต่มีศักยภาพทางการเกษตรและอุตสาหกรรมมากพอใช้ประชากรส่วนใหญ่มีฐานะยากจนรายได้ต่อบุคคลต่ำและทั้งสองประเทศยังมีปัญหาเกี่ยวกับการแตกแยกทางการเมืองระหว่างกันมากอีกด้วย

ประเทศสหราชอาณาจักร ฯ เป็นสมาชิกองค์การตลาดร่วมที่มีฐานะทางเศรษฐกิจสูง และมีความเจริญทางด้านอุตสาหกรรมสูงกว่าประเทศในกลุ่มตลาดร่วมอื่น ๆ หลายประเทศ สินค้าอุตสาหกรรมของอังกฤษส่งไปขายในประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก

ประเทศเดนมาร์ก มีผลิตผลจากฟาร์ม เช่น นม เนย และจากการเลี้ยงสัตว์ ส่งเป็นสินค้าไปขายยังประเทศต่าง ๆ และมีรายได้จากการเดินเรือสินค้าระหว่างประเทศอีกด้วย

ประเทศญี่ปุ่น เป็นประเทศที่แพ้และเสียหายมากในสงครามโลกครั้งที่ 2 แต่ก็สามารถฟื้นตัวและมีฐานะเท่าเทียมกับประเทศในยุโรปตะวันตกอย่างรวดเร็ว ในปัจจุบัน อัตราการเพิ่มผลผลิตทางเหล็กกล้า พลังงาน อุตสาหกรรม และการค้าของญี่ปุ่นมีมูลค่าสูงมาก มีการลงทุนและส่งสินค้าไปขายทั่วโลก

ประเทศออสเตรเลีย มีฐานะทางเศรษฐกิจรองลงมาจากญี่ปุ่น เศรษฐกิจทางด้านการเกษตรการค้าและการอุตสาหกรรมดีขึ้นและผลประโยชน์ก็เพิ่มขึ้นด้วย รายได้ต่อบุคคลและรายได้ประชาชาติก็สูงมาก

ประเทศสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ เป็นประเทศที่อยู่ห่างจากเส้นทางการค้าของโลก แต่ก็เลี้ยงตัวเองได้ ทรัพยากรที่สำคัญต่อเศรษฐกิจ คือ แร่ทองคำและเพชร

ประเทศนอร์เว เป็นประเทศที่มีรายได้ต่อบุคคลไม่สูงนัก ส่วนใหญ่ได้จากทรัพยากรธรรมชาติที่มีในประเทศ คือ การประมงและการค้า

ประเทศออสเตรีย การส่งเสริมการอุตสาหกรรมและการค้าเป็นไปอย่างลำบาก เพราะประเทศมีแผ่นดินล้อมรอบติดต่อกับประเทศภายนอกไม่สะดวก

2. ปัญหาและความเจริญทางเศรษฐกิจของประเทศพัฒนาในกลุ่มโลกสังคมนิยม

ปัจจุบันลักษณะทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศสังคมนิยมไม่เป็นปึกแผ่นมั่นคงเหมือนสมัยของสตาลิน มีหลายประเทศที่นโยบายต่างประเทศไปค้าขายกับประเทศเสรีในยุโรปตะวันตกและสหรัฐอเมริกา แต่ก็มีหลายประเทศที่ยังยึดมั่นการติดต่อทางการค้าเฉพาะในกลุ่มประเทศสังคมนิยมด้วยกัน ประเทศที่มีฐานะทางเศรษฐกิจดีและมั่นคง ได้แก่ สาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต สาธารณรัฐประชาชนจีน สาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมัน สาธารณรัฐประชาชนฮังการี สาธารณรัฐประชาชนโปแลนด์ ฯลฯ

ปัญหาทางเศรษฐกิจของสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต

ปัจจุบันสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตเป็นประเทศมหาอำนาจทางอุตสาหกรรมอันดับ 2 ของโลก และมีฐานะทางเศรษฐกิจดีไม่เหมือนในอดีตปี พ.ศ. 2461 ซึ่งในระบอบนั้นเศรษฐกิจตกต่ำมาก รัฐบาลบอลเชวิคได้เริ่มระบบเศรษฐกิจแบบตนเองโดยยึดกิจการอุตสาหกรรมทุกอย่างในประเทศมาเป็นของรัฐ และในปี พ.ศ. 2471 สตาลินได้

เริ่มแผนการเศรษฐกิจตามโครงการ 5 ปี ครั้งที่ 1, 2 และ 3 ตามลำดับ ทำให้การพัฒนาอุตสาหกรรมและเกษตรกรรมเจริญก้าวหน้าอย่างรวดเร็ว สาเหตุที่ประสบผลสำเร็จเพราะมีที่ราบกว้างใหญ่ ลักษณะภูมิประเทศและลักษณะภูมิอากาศหลายแบบ ดินอุดมสมบูรณ์ นอกจากนี้ยังมีแร่ธาตุ เหล็ก ถ่านหิน และน้ำมันจำนวนมาก ทำให้สามารถพัฒนาอุตสาหกรรมหนักได้รวดเร็ว ประกอบกับประชากรยอมรับระบบการปกครองของรัฐบาลและมีความอดทนทำงานหนักได้เข้มแข็ง หลังจากที่สาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียตประสบผลสำเร็จตามแผนพัฒนาเศรษฐกิจแล้วได้ขยายแผนการช่วยเหลือและแทรกแซงกิจการทางเศรษฐกิจของประเทศในยุโรปตะวันออก รวมทั้งประเทศที่กำลังพัฒนาในเอเชียและแอฟริกาด้วย

ปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศสาธารณรัฐประชาชนจีน

ปัจจุบันได้ดำเนินนโยบายเปิดประเทศ โดยสร้างสัมพันธกับนานาประเทศอย่างกว้างขวาง ทำให้นโยบายต่างประเทศต้องเปลี่ยนแปลงไปจากเดิม แผนพัฒนา 8 ปี (พ.ศ. 2521—2528) กำหนดเพื่อให้เศรษฐกิจของชาติเจริญก้าวหน้าอยู่ในชั้นนำของโลก ภายในปี พ.ศ. 2543 โดยมุ่งพัฒนาการอุตสาหกรรม การค้าต่างประเทศ การเกษตรและการเปลี่ยนแปลงระบบการศึกษา และวิทยาศาสตร์ คาดว่าในปี พ.ศ. 2528 จะได้ผลผลิตเพิ่มขึ้นจากปัจจุบันถึง 2 เท่า และจะดำเนินแผนตามโครงการ 120 โครงการที่ตั้งไว้ให้แล้วเสร็จตามเป้าหมาย

การรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของโลกสังคมนิยม คือ “สภาเพื่อการช่วยเหลือทางเศรษฐกิจซึ่งกันและกัน” (Comecon: Council for Mutual Economic Assistance) ตั้งขึ้นเมื่อ พ.ศ. 2492 เพื่อต่อต้านนโยบายของสหรัฐอเมริกา และช่วยพัฒนาทางเศรษฐกิจ รวมทั้งสร้างความมั่นคงทางการเมืองด้วย

ส่วนปัญหาทางเศรษฐกิจของประเทศกลุ่มสังคมนิยมอื่น ๆ เช่น บัลแกเรีย เชโกสโลวะเกีย สาธารณรัฐประชาธิปไตยเยอรมันตะวันออก ฮังการี โปแลนด์ โรมาเนีย ยูโกสลาเวียและแอลเบเนีย ต่างก็โอนกิจการอุตสาหกรรมต่าง ๆ เป็นของรัฐ มีการวางแผนพัฒนาเศรษฐกิจล่วงหน้าและได้รับความสนับสนุนจากสาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต

ข. ปัญหาทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นในปัจจุบันของประเทศที่กำลังพัฒนา

ประเทศที่กำลังพัฒนา อาจเรียกชื่อได้หลายอย่าง เช่น ประเทศที่ล้าหลัง ประเทศด้อยพัฒนาหรือกำลังพัฒนา ประเทศโลกที่ 3 หรือหลังที่ 3 ชื่อเหล่านี้ล้วนมี

ความหมายเดียวกันทั้งสิ้น คือหมายถึง กลุ่มประเทศที่มีประชากรมากกว่าครึ่งหนึ่งของโลก ประมาณร้อยละ 64 ของประชากรโลก มีมาตรฐานการครองชีพต่ำ มีความเป็นอยู่อย่างยากจนล้าสมัย และประสบปัญหาต่างๆ เช่น การศึกษา เศรษฐกิจ การเมือง สุขภาพอนามัย ทั้งๆ ที่ประเทศเหล่านี้มีทรัพยากรมากมาย แต่ขาดการจัดการด้านการผลิต และการวางโครงการทางสังคมที่ถูกต้อง ประกอบกับถูกเอารัดเอาเปรียบและรุกรานจากประเทศที่พัฒนาเจริญแล้ว ทั้งทางด้านการเมือง เศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรมและการศึกษา

1. ปัญหาและอำนาจเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ลักษณะทั่วไปทางเศรษฐกิจ ประชากรประมาณ 3 ใน 4 มีอาชีพทางการเกษตร พืชเพาะปลูกที่สำคัญ คือ ข้าว เพราะข้าวเป็นอาหารหลักของทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้

ทรัพยากรแร่ธาตุในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ แร่ธาตุที่สำคัญ คือ แร่ดีบุก ส่วนใหญ่ในตลาดโลกจะเป็นแร่ดีบุกจากเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ประมาณ 1 ใน 3 แหล่งที่สำคัญ คือ มาเลเซีย สาธารณรัฐอินโดนีเซีย และราชอาณาจักรไทย น้ำมันมีในสาธารณรัฐสังคมนิยมแห่งสหภาพพม่า ถ่านหินมีในสาธารณรัฐสังคมนิยมเวียดนาม แต่แร่ธาตุเหล่านี้ก็มีไม่มากพอที่จะทำให้รายได้ของประเทศสูงขึ้น

การอุตสาหกรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ส่วนใหญ่อุตสาหกรรมในเขตนี้ เป็นอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการเกษตร ซึ่งทำใช้กันในครอบครัว

ปัญหาและอุปสรรค เกี่ยวกับการลงทุนทางด้านอุตสาหกรรมในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ขึ้นอยู่กับความชำนาญ และเงินลงทุน

แรงงานและพลังงานเป็นปัจจัยที่สำคัญยิ่งของการอุตสาหกรรม ประชากรในเอเชียมีมาก แต่ก็ยังเป็นประชากรที่มีอายุน้อยเสียส่วนมากและด้อยคุณภาพ

แร่ธาตุที่ให้พลังงาน เช่น ถ่านหิน น้ำมัน นั้นในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ มีน้อยและคุณภาพไม่ดีพอ ส่วนพลังงานน้ำ มีอยู่เป็นจำนวนมาก แต่ประชากรนำมาใช้ในการเกษตรมากกว่า ไม่สนใจที่จะนำมาใช้เป็นพลังงาน ในมาเลเซียและสาธารณรัฐฟิลิปปินส์ได้นำเอาพลังงานน้ำมาใช้บ้างพอสมควร

วิธีแก้ปัญหาในอันที่จะส่งเสริมการลงทุนเพื่อให้มีโรงงานอุตสาหกรรมอันเป็นทางนำมาซึ่งอำนาจทางเศรษฐกิจอย่างหนึ่งของกลุ่มประเทศเอเชียตะวันออกเฉียงใต้คือ ความพยายามในการร่วมมือกันในการผลิตเพื่อผลประโยชน์ร่วมกัน โดยรวมเอาปริมาณความต้องการในสินค้าแต่ละประเภทในกลุ่มประเทศสมาชิกทุกประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้เป็นองค์การร่วมมือทางเศรษฐกิจ แล้วเสนอโครงการเพื่อให้แต่ละประเทศลงทุนดำเนินการอุตสาหกรรมแห่งละประเภทเป็นศูนย์กลางการผลิตสินค้านั้น ๆ ให้แก่บรรดาประเทศสมาชิกโดยที่ประเทศสมาชิกเหล่านี้จะได้รับประโยชน์ทั้งในแง่สินค้าที่ผลิตและผลกำไรจากการลงทุนอุตสาหกรรมนั้น ๆ โดยเท่าเทียมกัน

2. ปัญหาและอำนาจทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศที่กำลังพัฒนาในกลุ่มตะวันออกเฉียงกลาง

ราชอาณาจักรซาอุดีอาระเบีย ซาอุดีอาระเบียตั้งอยู่บนคาบสมุทรอาหรับ มีเนื้อที่มากกว่าประเทศใดๆ ในกลุ่มประเทศอาหรับด้วยกัน เป็นประเทศผู้นำในทางศาสนาอิสลาม และส่งออกน้ำมันออกมากที่สุดในกลุ่มประเทศที่มีน้ำมันในเอเชียตะวันตกแต่ซาอุดีอาระเบียก็ไม่ได้เป็นประเทศมหาอำนาจ กลับเป็นประเทศที่กำลังพัฒนาเพราะยังไม่เจริญเท่าที่ควร

ทรัพยากรประเภทอาหาร ซาอุดีอาระเบียเป็นประเทศที่แห้งแล้งมาก การเกษตรจึงไม่ได้ผล ผลผลิตที่มีมาก คือ อินทผลัม ซึ่งมีเหลือพอที่จะส่งออกนอกประเทศ ส่วนข้าวบาเลย์ และข้าวโพด ไม่มีการส่งออก นมซึ่งได้จากนมอูฐก็ไม่มีเพียงพอแก่การบริโภค จึงต้องสั่งนมจากต่างประเทศ ประชากรบริโภคข้าวเป็นอาหารหลักก็ต้องสั่งซื้อจากต่างประเทศเป็นจำนวนมากเช่นกัน น้ำตาลก็ไม่สามารถจะผลิตได้เลย

การอุตสาหกรรม ที่ดีเด่นที่สุดคือ อุตสาหกรรมน้ำมันดิบ มีการขุดน้ำมันที่ Qatif Damman Abgaig และ Chawar แล้วส่งไปยังโรงกลั่นทั้งยุโรปและเอเชีย

การค้าและการลงทุน สินค้าออกที่สำคัญ คือ น้ำมัน ถึงแม้จะมีมูลค่ามากแต่ก็ต้องสั่งซื้อสินค้าประเภททศกรรมเข้ามามาก ทำให้ผลประโยชน์ที่ได้จากน้ำมันลดน้อยลง

ประเทศตุรกี องค์ประกอบที่สำคัญของปัจจัยด้านเศรษฐกิจของประเทศนี้ ได้แก่ การอุตสาหกรรม การคมนาคมขนส่ง การเลี้ยงสัตว์ ตลอดจนความสัมพันธ์กับต่างประเทศ ซึ่งเป็นนโยบายของรัฐบาล

ทรัพยากรประเภทอาหารและการเกษตร เนื้อที่ 1 ใน 3 ของทั้งหมดได้ใช้ไปในการเกษตรประเทศตุรกีจึงมีทรัพยากรประเภทอาหารอุดมสมบูรณ์มากไม่ต้องเสียเงินซื้อจากต่างประเทศ แต่กลับทำรายได้ให้ประเทศปีมาๆ ทำให้เศรษฐกิจของประเทศดีขึ้น

ทรัพยากรพลังงาน แร่ที่สำคัญ มี ถ่านหิน ลิกไนต์ แร่เหล็ก โครเมียม

การอุตสาหกรรม อุตสาหกรรมที่สำคัญ ได้แก่ อุตสาหกรรมสิ่งทอ น้ำตาล ยาสูบ น้ำมันปิโตรเลียม เหล็กและเหล็กกล้า ซึ่งศูนย์กลางของการผลิตไม่ได้รวมอยู่ในที่เดียวกัน

ประเทศสาธารณรัฐอาหรับซีเรีย การค้าและการลงทุนระหว่างประเทศ มีความสำคัญต่อสาธารณรัฐอาหรับซีเรีย ทั้งในยามปกติและสงคราม ประเทศที่เข้ามามีบทบาททางการค้ากับประเทศนี้ได้แก่ สหราชอาณาจักรฝรั่งเศส สาธารณรัฐสังคมนิยมโซเวียต นอกจากนี้ยังมีการลงทุนจากประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐสังคมนิยมยูโกสลาเวียและอิรัก

ประเทศอิหร่าน ทรัพยากรประเภทอาหาร ประชากรส่วนใหญ่มีอาชีพเพาะปลูก แต่อิหร่านเป็นประเทศที่ขาดแคลนน้ำ จึงทำการขุดท่อใต้ดินนำน้ำจากเชิงเขามาสูบน้ำลงอ่างเพื่อใช้เพาะปลูกเรียกว่า “คาราช” พืชที่สำคัญมีข้าวสาลี ข้าวบาเลย์ ข้าวเจ้า ผัก ยาสูบ อ้อย สัตว์ที่เลี้ยง คือ แพะ แกะ เลี้ยงเพื่อเอาขนและหนังส่งขายต่างประเทศ

การประมง มีการจับปลาในทะเลแคสเปียน ปลาที่จับได้ คือ ปลาสเตอร์เจียน ซึ่งส่งออกขายในยุโรปทั้งในรูปของปลาและไขปลาคาเวียร์นับว่าได้ราคาดีมาก อุตสาหกรรม การประมงเป็นของรัฐ

ทรัพยากรประเภทพลังงาน แร่ธาตุที่สำคัญ ได้แก่ ถ่านหิน ตะกั่ว สินแร่ เหล็ก ทองแดงสังกะสี ก๊าซธรรมชาติ และน้ำมันปิโตรเลียม ซึ่งผลิตได้เป็นอันดับ 4 ของโลก

ประเทศคูเวต ทรัพยากรประเภทอาหาร ประเทศคูเวตขาดแคลนทรัพยากรประเภทอาหารมากจึงต้องเสียค่าใช้จ่ายในการจัดหาอาหารและเสียเวลาในการแก้ปัญหาเป็นอย่างมาก

ทรัพยากรประเภทพลังงาน ได้แก่ น้ำมันซึ่งทำให้คูเวตเป็นประเทศที่ร่ำรวยและประชากรมีรายได้เฉลี่ยต่อบุคคลสูงที่สุดในโลก (ปี 2523 เท่ากับ 297,800 บาทต่อปี)

การอุตสาหกรรมในประเทศคูเวตยังมีไม่มากแต่ถ้าคูเวตส่งเสริมการค้ากลั่นน้ำมันสำเร็จรูปให้ใหญ่โตแล้ว จะได้ผลกำไรมากขึ้นและจะทำให้มีพลังอำนาจมากขึ้นอีก ปัจจุบันมีเงินให้ประเทศอื่นกู้จำนวนมาก

ประเทศอิสราเอล ทรัพยากรประเภทอาหาร พืชเพาะปลูกที่สำคัญ ได้แก่ ข้าวสาลี มะกอก องุ่น มะนาว ส้ม พื้นที่เพาะปลูก 1 ใน 3 ต้องใช้การชลประทานเข้าช่วย สัตว์เลี้ยงที่สำคัญมี แพะ แกะ วัว (วัวนม)

ทรัพยากรประเภทพลังงาน ที่สำคัญ คือ เหล็ก มังกานีส หินปูน ยิปซัม ทองแดง เพชร แมกนีเซียม ฟอสเฟต โปแตช แร่เหล่านี้มีแต่กันน้อยจึงต้องสั่งซื้อ อิสราเอลมีความเจริญทางด้านวิทยาศาสตร์มากจนสามารถสร้างโรงงานผลิตนิวเคลียร์ได้และพัฒนา นิวเคลียร์เพื่อสร้างปรมาณู

3. ปัญหาและอำนาจทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศกำลังพัฒนาในละตินอเมริกา

สาธารณรัฐปานามา อำนาจทางเศรษฐกิจ ปานามาผลิตข้าว กาแฟ กล้วย ข้าวโพด โกโก้ น้ำตาล ปศุสัตว์ กุ้ง ปิโตรเลียม ทองแดง เป็นส่วนใหญ่ แต่สินค้าออกที่สำคัญคือน้ำมันปิโตรเลียม กล้วยและกุ้ง ปานามามีคลองที่ทำคุณประโยชน์ให้ประเทศต่างๆ ในการขนส่ง

ประเทศโคลัมเบีย อำนาจทางเศรษฐกิจ โคลัมเบียส่งกาแฟเป็นสินค้าออกอันดับหนึ่งและทำรายได้มากกว่าครึ่งหนึ่งของสินค้าออกทั้งหมด นอกจากนี้ยังมีโกโก้ กล้วย และปิโตรเลียม

ประเทศเวเนซุเอลา อำนาจทางเศรษฐกิจ เวเนซุเอลาเป็นประเทศกว้างใหญ่ที่มีทางออกทะเลได้สะดวกเกือบครึ่งประเทศ ประชากรมีการศึกษาสูงถึงร้อยละ 80 เศรษฐกิจดีมาก เพราะสามารถผลิตน้ำมันออกจำหน่ายทำรายได้เป็นอันดับหนึ่งของประเทศ นอกจากนี้ยังมีกาแฟ โกโก้ อ้อย ฝ้าย ยาสูบและข้าวโพด

ประเทศอูรุกวัย อำนาจทางเศรษฐกิจ อูรุกวัยมีเศรษฐกิจขึ้นอยู่กับเกษตรกรรม ผลผลิตที่สำคัญคือเนื้อสัตว์ ขนสัตว์ หนังสัตว์ ซึ่งทำรายได้ถึง 30 % ของสินค้าออกทั้งหมด

ประเทศชิลี อำนาจและเศรษฐกิจ ในอดีตชิลีมีบทบาทสำคัญมาก เพราะอยู่ทางใต้สุดของทวีปอเมริกาใต้ สินค้าจากตะวันตกซึ่งจะส่งไปยังฝั่งตะวันออกหรือยุโรปจะต้องผ่านชิลี และหยุดพักเรือเพื่อเติมน้ำมัน แต่เมื่อขุดคลองปานามาขึ้น ชิลีก็ขาดรายได้ลงไป แต่แนวโน้มทางเศรษฐกิจของชิลีในปัจจุบันดีขึ้นมาก และเพิ่มขึ้นทุกปี เพราะชิลีมีแร่ทองแดงและแร่ไนเตรท ซึ่งกำลังเป็นที่ต้องการของตลาดอย่างมากนอกจากนี้ยังมีปลาบ่นซึ่งผลิตได้มากและมีตลาดอยู่ทั่วไปทั้งยุโรปและอเมริกา

ประเทศอาร์เจนตินา อำนวยและเศรษฐกิจ อาร์เจนตินามีทรัพยากรแร่ธาตุ และสินค้าประเภทอาหารมากมาย จึงทำให้เศรษฐกิจของอาร์เจนตินาดีมาก ประชากรมีรายได้ต่อบุคคลสูง ส่วนทางด้านอุตสาหกรรมนั้นกำลังพัฒนา วัตถุดิบก็ไม่ต้องสั่งซื้อเข้ามา มาก จึงทำให้ไม่ขาดดุลการค้า สินค้าที่ส่งออกก็มีปริมาณมากกว่าสินค้าที่ส่งเข้ามา

ประเทศสหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล อำนวยทางเศรษฐกิจ สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล เป็นประเทศที่นำหน้าในด้านอุตสาหกรรมประเทศหนึ่งในละตินอเมริกา แต่การพัฒนาอุตสาหกรรมเป็นไปไม่ทั่วถึงเพราะทรัพยากรมีน้อย จำเป็นต้องซื้อวัตถุดิบจากยุโรป มาบ่อนโรงงานอุตสาหกรรมของบราซิลด้วยราคาที่สูงมาก

ในอนาคตคาดว่า สหพันธ์สาธารณรัฐบราซิล อาจจะมีทางเป็นประเทศมหาอำนาจทั้งทางเศรษฐกิจและการเมืองได้ ถ้าหากได้มีการบุกเบิก เพื่อนำทรัพยากรในเขตลุ่มแม่น้ำอเมซอนมาใช้

4. ปัญหาและอำนาจทางเศรษฐกิจของประเทศที่กำลังพัฒนาในแอฟริกา
รายได้ส่วนบุคคลของประเทศต่าง ๆ ในแอฟริกาอยู่ในระดับต่ำ บางประเทศเท่านั้นที่มีฐานะอยู่ในเกณฑ์ดี เช่น สาธารณรัฐกายอง สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาชนอาหรับแห่งลิเบีย เป็นต้น แต่ต่อมาแอฟริกาได้ลดอัตราการเพิ่มของประชากรลงจึงทำให้ปัญหาทางเศรษฐกิจดีขึ้นบ้าง

จักรวรรดิแอฟริกากลาง นับเป็นประเทศกสิกรรมตั้งแต่ ปี พ.ศ. 2473 ได้มีระบบการกสิกรรมด้วย พืชชนิดเดียวคือ ฝ้าย แต่ต้องล้มเหลว เพราะขาดความรู้เรื่องปุ๋ย และเครื่องมือทำให้มีรายได้ต่ำ ด้วยเหตุนี้จึงได้หันมาปลูกกาแฟเพื่อส่งเสริมการเกษตรและส่งออก 3 ประเภท คือ เพชร กาแฟ และฝ้าย ซึ่งทำรายได้ให้ประเทศประมาณร้อยละ 90 หลังจากนั้นได้มีการปลูกกาแฟที่มีคุณภาพสูงมากและส่งเป็นสินค้าออกมีจำนวนถึงร้อยละ 80 ของตลาดโลก

จักรวรรดิแอฟริกากลางมีข้อเสียคือ ไม่มีทางออกทะเล จึงต้องขึ้นเปลื้องค่าใช้จ่ายสูงมาก ในการขนถ่ายสินค้าและการก่อสร้างทางคมนาคมขนส่ง

สาธารณรัฐแอฟริกาใต้ สาธารณรัฐแอฟริกาใต้มีทรัพยากรและผลผลิตมากจึงทำให้เป็นประเทศที่มีเศรษฐกิจดีประเทศหนึ่ง ส่วนมากแล้วจะมีชาวต่างชาติมาลงทุน เช่น สหราชอาณาจักร ฯ สหรัฐอเมริกา ฝรั่งเศส

ในปัจจุบันสาธารณรัฐแอฟริกาใต้ ยังคงมีปัญหาภายในประเทศโดยเฉพาะ ปัญหาของความมั่นคงทางเศรษฐกิจและปัญหาทางการรักษาอำนาจของชนกลุ่มน้อยผิวขาว ทรัพยากรและผลผลิตของประเทศที่สำคัญ มี แกะ ถ่านหิน นิกเกิล ขนแกะ ยูเรเนียม แมงกานีส โครเมียม ทอง (ผลิตได้เป็นอันดับ 1 ของโลก) และทองแดงอื่น ๆ ได้แก่ อุตสาหกรรมการท่องเที่ยว

สหพันธ์สาธารณรัฐไนจีเรีย มีผลผลิตและทรัพยากรเข้าอันดับอยู่หลายชนิด เช่น ยางพารา (ผลิตได้เป็นอันดับ 7 ของโลก) น้ำมันดิบ (อันดับ 3 ของโลก) ดีบุก (อันดับ 7 ของโลก)

สาธารณรัฐซาอุดี มีผลผลิตและทรัพยากรมากพอสมควร และที่เข้าอันดับโลก มีดังนี้ ยางพารา (อันดับ 9) แมงกานีส (อันดับ 9) ทองแดง (อันดับ 6)

ประเทศโรดีเซีย มีผลผลิตและทรัพยากรเข้าอันดับโลกดังนี้ โครเมียม (อันดับ 4) นิกเกิล (อันดับ 10) ทองคำ (อันดับ 9)

ประเทศกานา มีผลผลิตและทรัพยากรเข้าอันดับโลกดังนี้ ทองคำ (อันดับ 5) แมงกานีส (อันดับ 7)

สาธารณรัฐอาหรับอียิปต์ ผลผลิตของประเทศนี้มีทั้งพืชไร่ ผลไม้และแร่ธาตุต่าง ๆ ฝ้าย ปลูกมากแถบลุ่มแม่น้ำไนล์ตอนล่างของประเทศอียิปต์ นอกนั้นมีอินทผลัม ส้ม กล้วย มะนาว มะกอก

แร่ธาตุ น้ำมันปิโตรเลียมพบที่ทะเลแดงและบริเวณชายฝั่งของอ่าวสุเอซต่อมา ปี พ.ศ. 2515 ขุดพบน้ำมันอีกทางตะวันตกของทะเลทรายสะฮารา นอกจากนั้นมีเหล็ก เกลือ ฟอสเฟต ซีเมนต์ ทอง ยิปซัม

สินค้าออก มีฝ้าย (ส่งเป็นอันดับ 4 ของโลก) ข้าว น้ำมัน เครื่องอำนวยความสะดวก อาหารสำเร็จรูป ซีเมนต์ อุปกรณ์ไฟฟ้า ยางรถ

ประเทศโมร็อกโก พืชที่ปลูกได้ในประเทศนี้คือ ข้าวบาเลย์ ข้าวสาลี ข้าวโพด ส้ม แร่ธาตุต่าง ๆ มีตะกั่ว (ผลิตได้เป็นอันดับ 9 ของโลก) ฟอสเฟต โคบอลต์ สังกะสี น้ำมัน

ประเทศไลบีเรีย พืชพรรณและแร่ธาตุสำคัญของประเทศนี้มีมาก เช่น เหล็ก ยาง ซึ่งเป็นสินค้าสำคัญ เพชร พลอย ไฟเบอร์ น้ำมันปาล์ม ข้าว กาแฟ เม็ดโคคา น้ำตาล

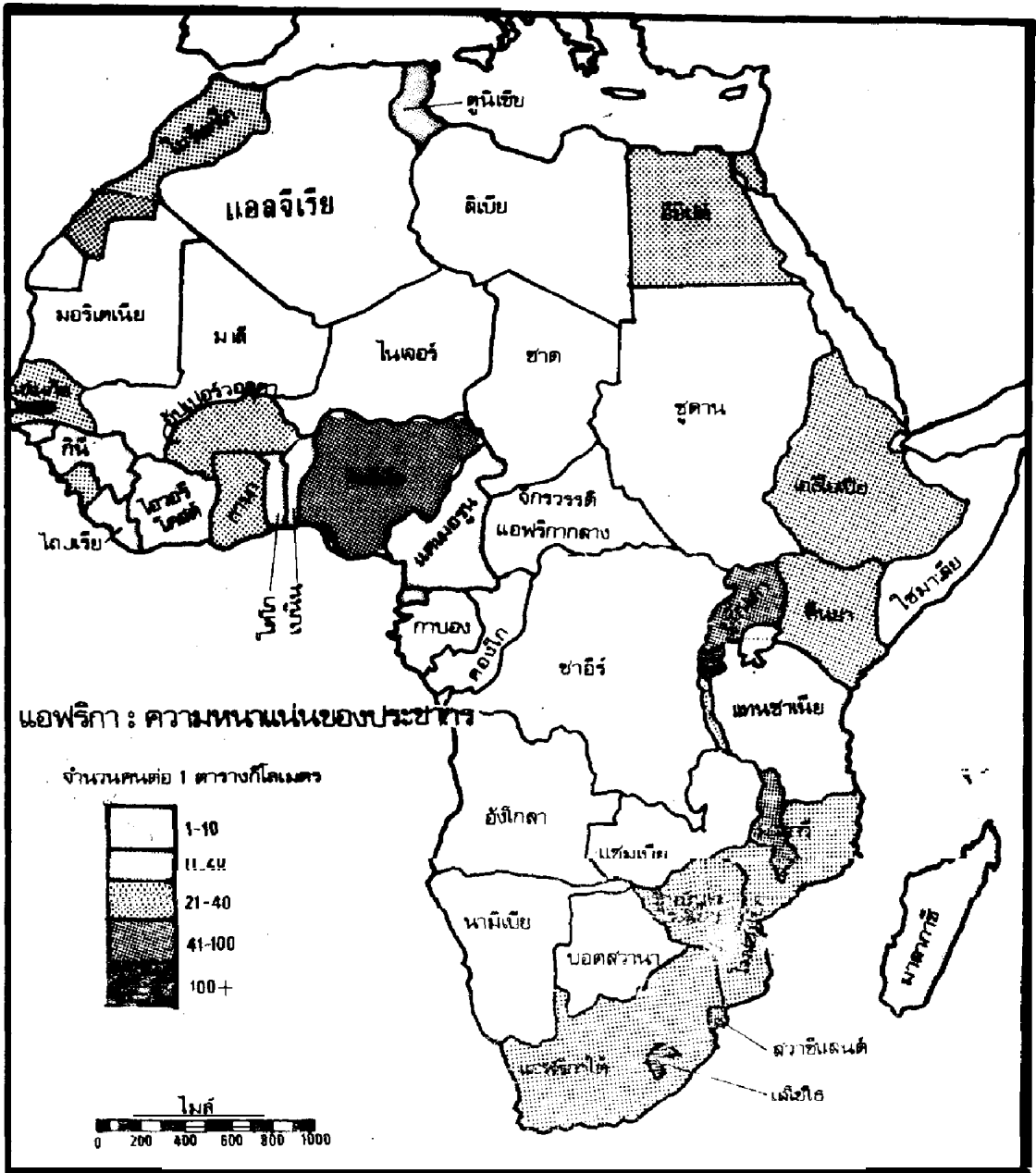
สาธารณรัฐสังคมนิยมประชาชนอาหรับแห่งลิเบีย น้ำมันมีมากบริเวณชายฝั่งทางเหนือและเขตทะเลทรายของลิเบีย น้ำมันมีความสำคัญทางเศรษฐกิจของประเทศมาก และได้รับความสนใจจากประเทศต่าง ๆ ทั้งในยุโรปและอเมริกาเพราะเป็นแหล่งที่อยู่ใกล้ โดยเฉพาะเมื่อมีการปิดคลองสุเอซความสำคัญของน้ำมันในลิเบียยิ่งเพิ่มมากขึ้น

ทางด้านเกษตร ลิเบียมีผลิตผลสำคัญ คือ มะกอก มะเดื่อ มะนาว องุ่น ยาสูบ สินค้าหนัง

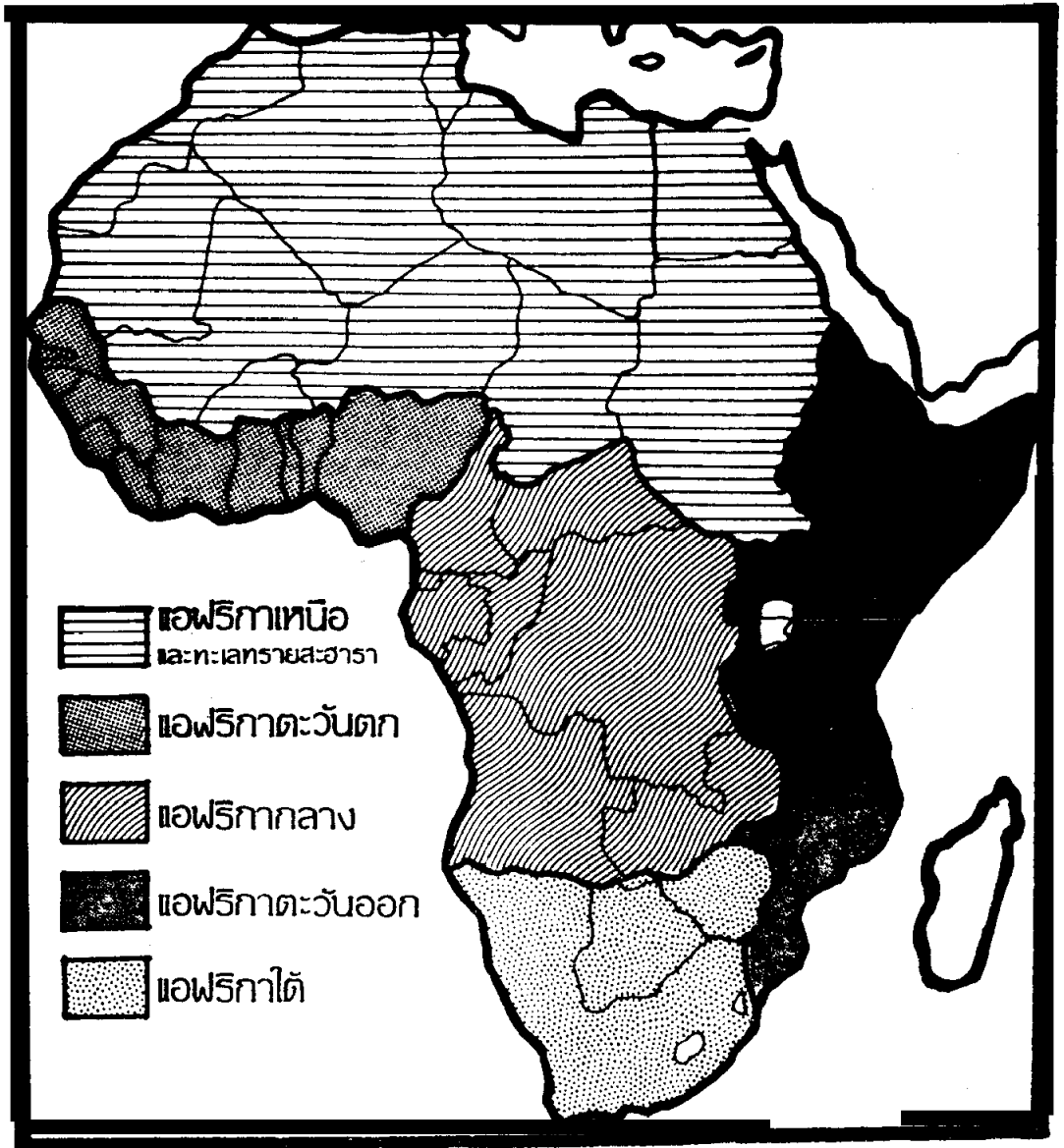
ประเทศอื่น ๆ ได้แก่ ประเทศเอธิโอเปีย เคยผลิตโคและกระบือได้เป็นอันดับ 10 ของโลก ไอออร์โคสต์ ผลิตกาแฟ ได้เป็นอันดับ 3 ของโลก กินีบิสเซา ผลิตบ็อกไซด์ ได้เป็นอันดับ 7 ของโลก แซมเบีย ผลิตทองแดงได้อันดับ 5 ของโลก และ ประเทศกาบอง ผลิตแร่ยูเรเนียมได้เป็นอันดับ 6 ของโลก ในปัจจุบันผลผลิตทรัพยากรต่าง ๆ มีการเปลี่ยนแปลงไปบ้าง ต้องติดตามข้อมูลจากรายงานประจำปีโลกในแต่ละปีจึงจะทันต่อสถานการณ์เศรษฐกิจปัจจุบัน

คำถามทบทวน

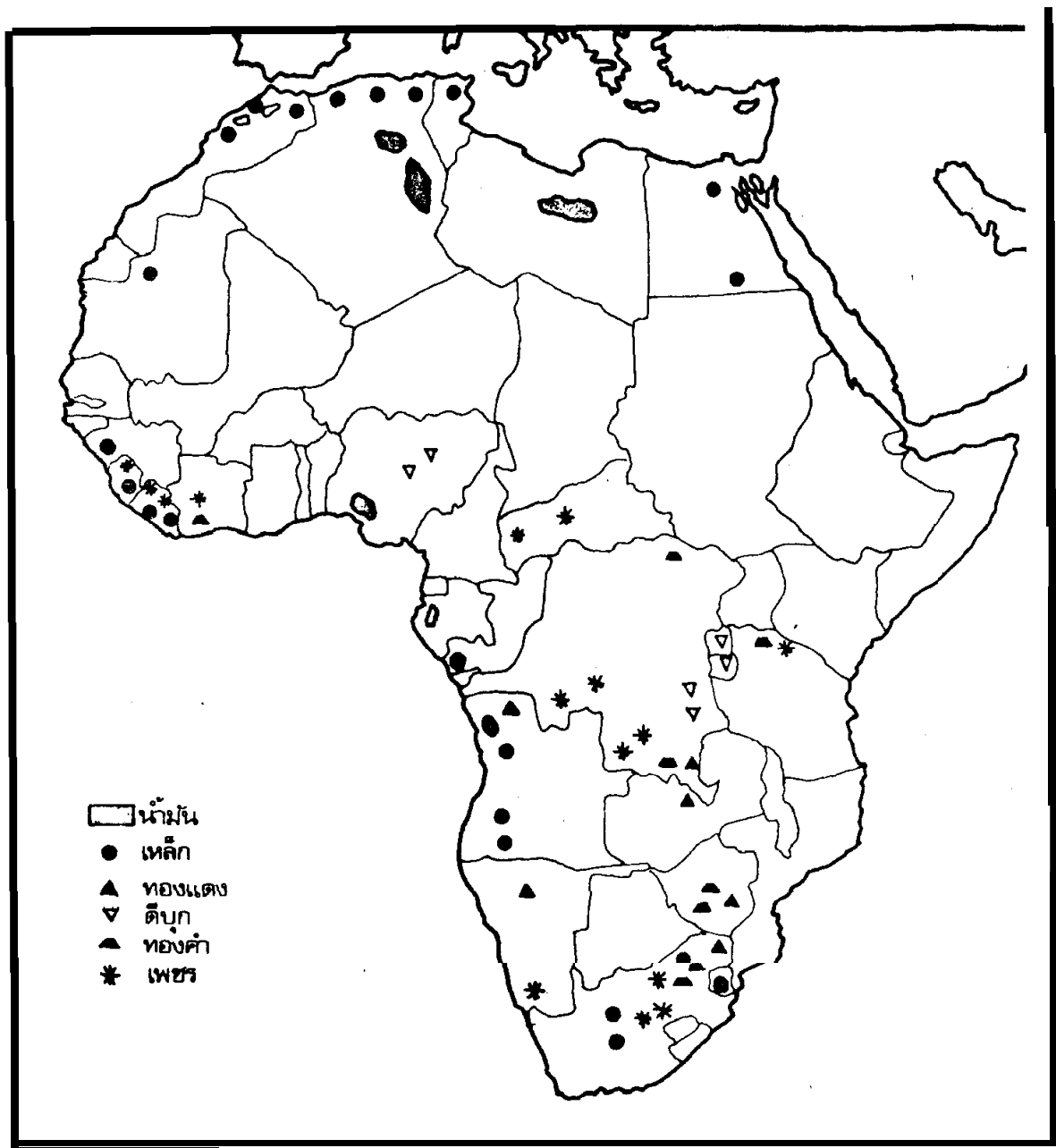
1. ประเทศที่พัฒนาแล้วมีปัญหาทางเศรษฐกิจในปัจจุบันอย่างไรบ้าง สรุปรมาโดยสังเขป
2. ประเทศที่กำลังพัฒนามีปัญหาทางเศรษฐกิจในปัจจุบันอย่างไร สรุปรมาโดยสังเขป
3. กลุ่มประเทศในเอเชียตะวันออกเฉียงใต้มีปัญหาทางเศรษฐกิจอย่างไรบ้าง อธิบาย และยกตัวอย่างประกอบ
4. กลุ่มประเทศในตะวันออกกลางมีปัญหาทางเศรษฐกิจในปัจจุบันอย่างไร อธิบายโดยสังเขป
5. ให้เปรียบเทียบปัญหาทางเศรษฐกิจของกลุ่มประเทศละตินอเมริกาและแอฟริกาโดยสังเขป

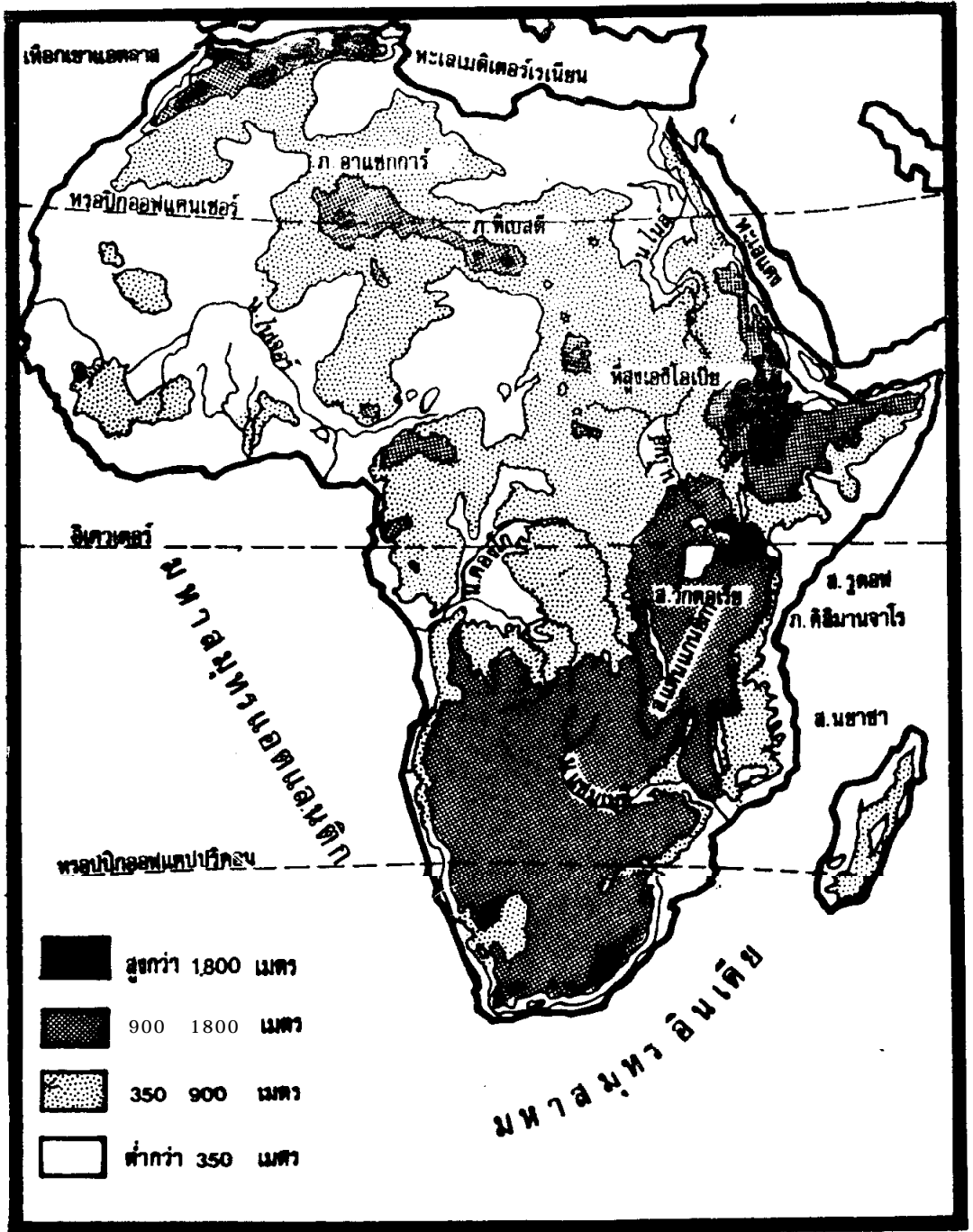
ความหนาแน่นประชากรในทวีปแอฟริกา

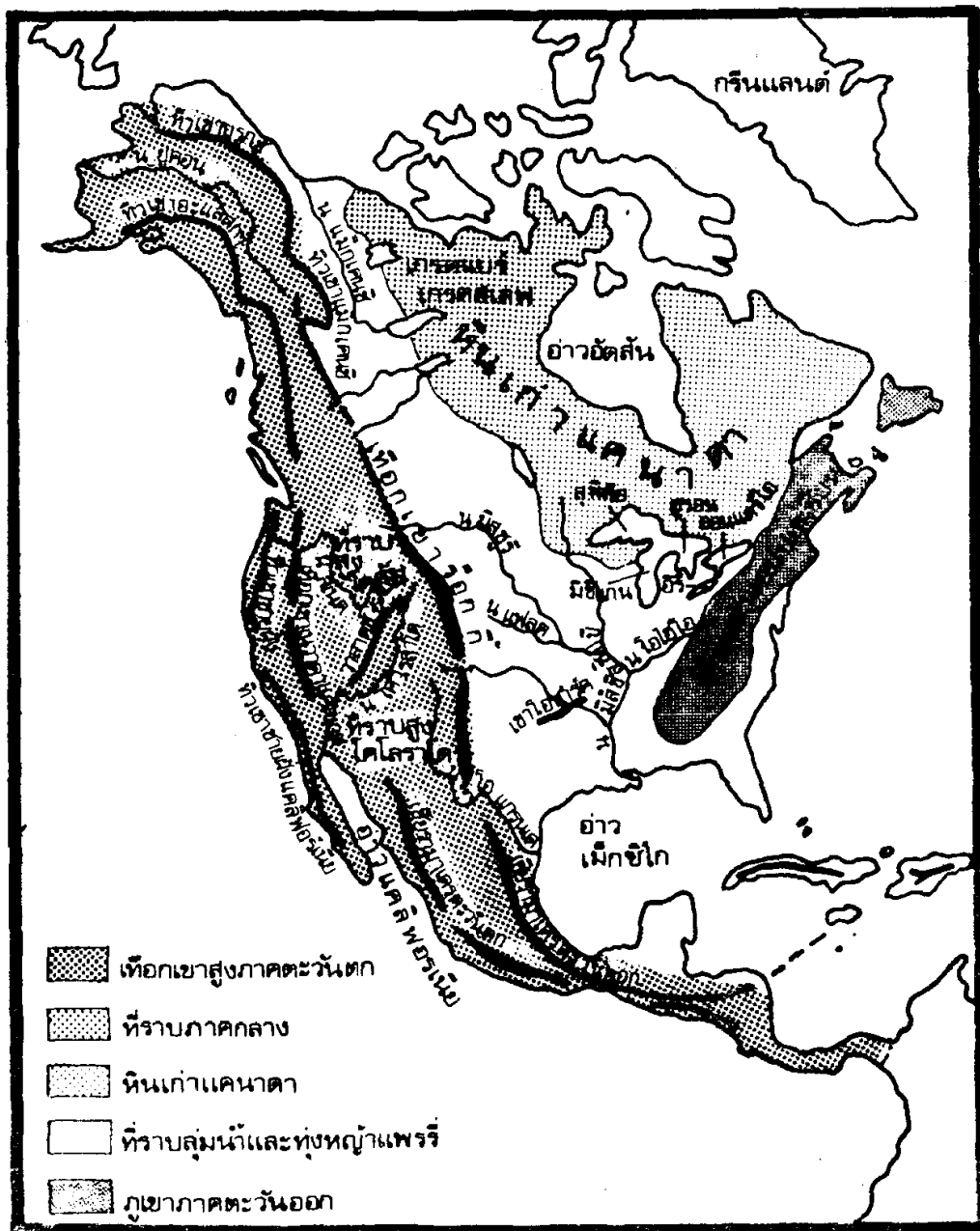
แอฟริกา : เขตภูมิอากาศ

แหล่งแร่ธาตุในทวีปแอฟริกา

แอฟริกา : ทำเลที่ตั้งโครงสร้างและลักษณะภูมิประเทศ

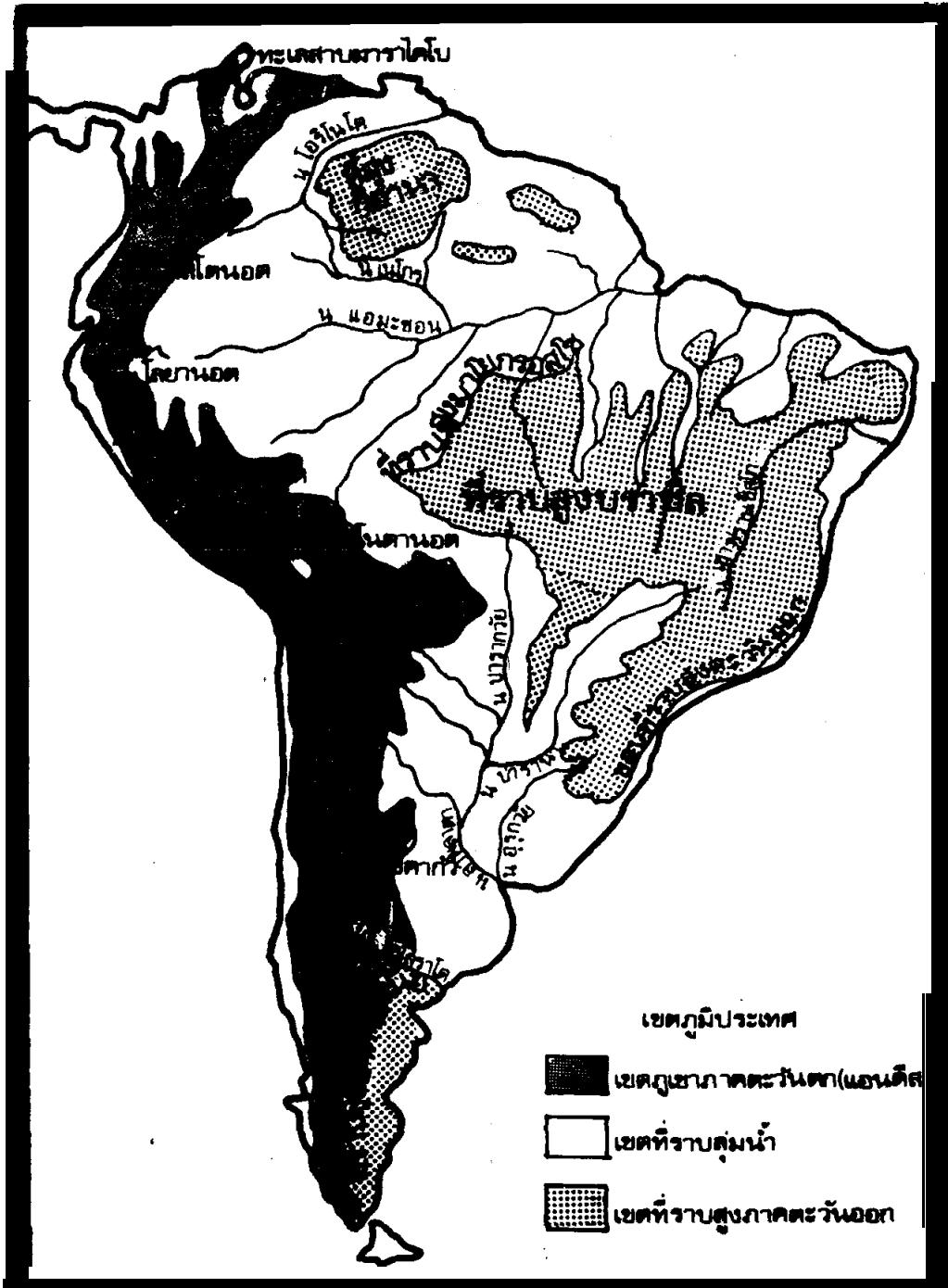

ลักษณะภูมิประเทศของทวีปอเมริกาเหนือ

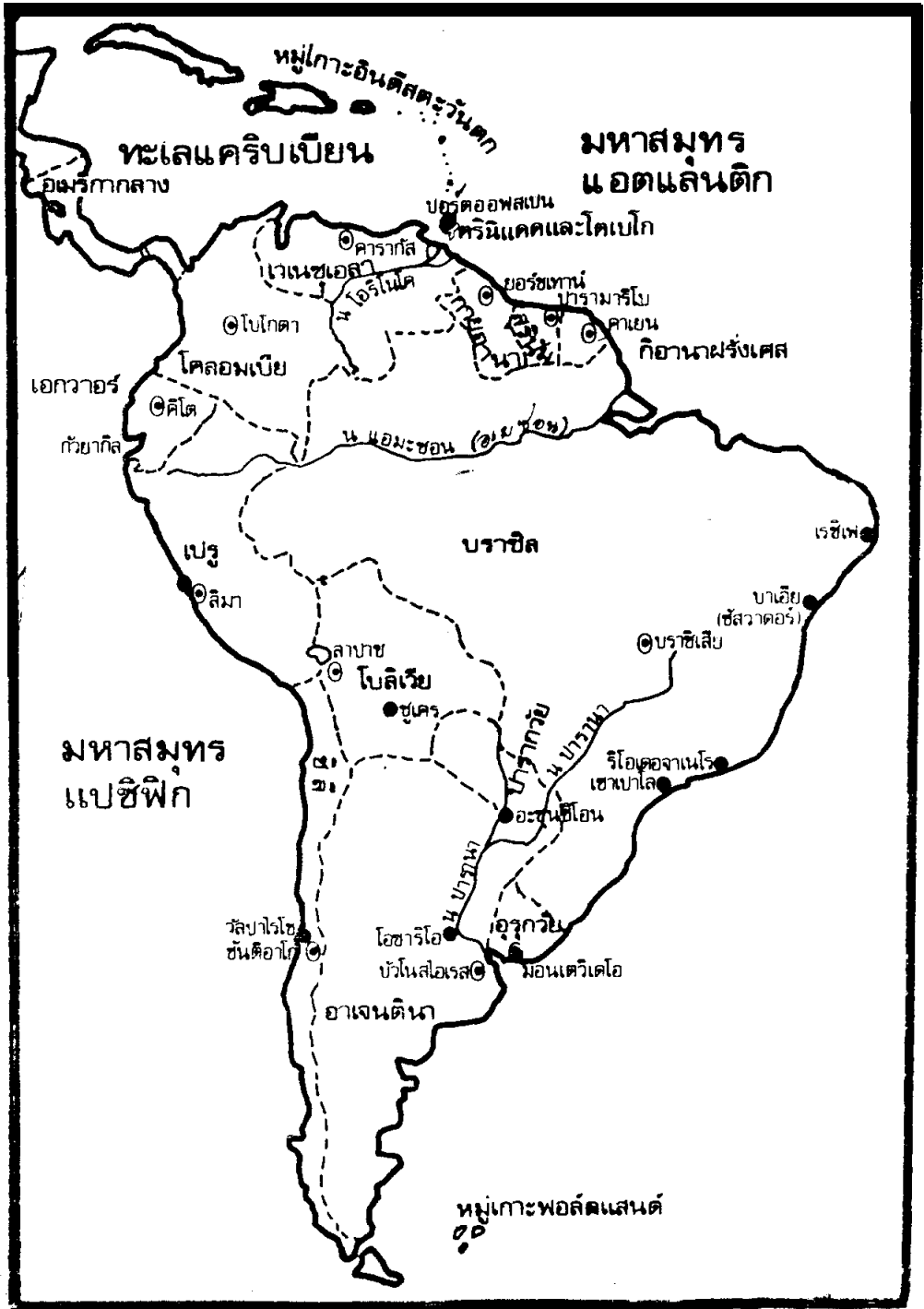

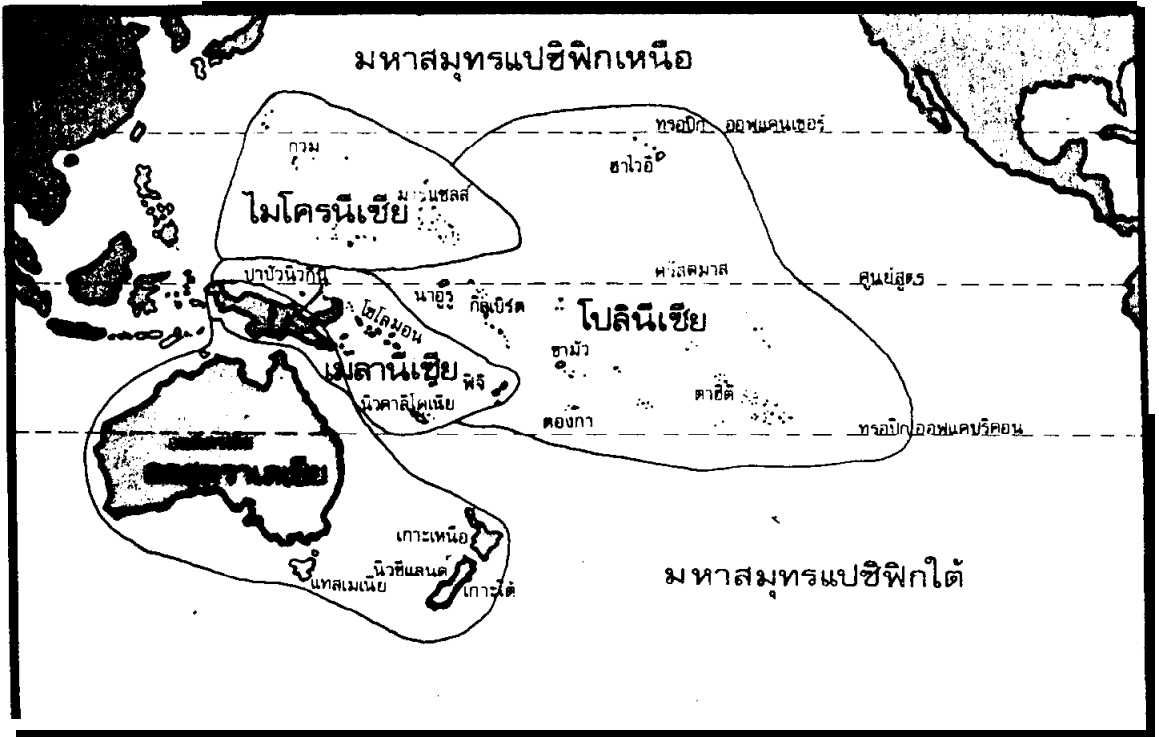
ประเทศต่างๆ ในทวีปอเมริกาเหนือและอเมริกากลาง

ลักษณะภูมิประเทศในทวีปอเมริกาใต้

ประเทศต่างๆ ทวีปอเมริกาใต้—อเมริกากลาง
(กลุ่มละตินอเมริกา)

กลุ่มประเทศในมหาสมุทรแปซิฟิก

ทวีปเอเชีย ; การแบ่งเขตการเมือง